

Pomembne obletnice v Selški dolini v letu 2014

Rudi Rejc

1354 *660 let*

- Železniki pridejo pod neposredno sodno oblast loškega grajskega glavarja.

1384 *630 let*

- Ustanovljena samostojna župnija Selca.

1604 *410 let*

- Rojen Filip Trpin, Selca, duhovnik, mag. filozofije, posvečen leta 1630, zaradi lepega jezika v pridigah je dobil nadimek slovenski Cicero, generalni vikar ljubljanskih škofov. Valvasor mu pripisuje velike zasluge za slovenski jezik.

1754 *260 let*

- Rojen Mihael Janez Grošelj, Kropa, ustanovitelj šole v Železnikih.

1804 *210 let*

- Pokopavati se začne na pokopališču pri sv. Francišku v Železnikih.
- Rojen Lovrenc Košir, Spodnja Luša, šola se na ljubljanski gimnaziji in na jezuitskem liceju, študij filozofije, dobro obvlada jezike (italijanski, nemški, francoski, hrvaški in latinski). Službuje na državnih knjigovodstvih (Dunaj, Benetke, Milano, Zagreb), idejni tvorec poštne znamke. Avstrija je idejo poštne znamke uresničila leta 1850 in leta 1858 priznala avtorstvo, ki pa ga kongres v Švici ni potrdil. Član Zgodovinskega društva za Kranjsko, napiše hrvaško-madžarski slovar.

1814 *200 let*

- Rojen Lovro Pintar, Sveti Tomaž, gimnazija v Karlovcu, študiral filozofijo in bogoslovje v Ljubljani, posvečen leta 1840. V letih 1860–62 župnik na Zalem Logu, deželni in državni poslanec. Na kmetijski razstavi leta 1963 v Ljubljani prikaže več kot sto sadnih sort, avtor knjige Nega sadnega drevja (gojenje in škodljivci).

1824 *190 let*

- Umrl Gašper Jurij Melhior Levičnik, Dunaj, rojen leta 1772 v Železnikih, dr. prava, dvorni in sodni odvetnik na Dunaju. Leta 1818 dobi naziv vitez Glomberg, častni občan Dunajskega Novega mesta – Wiener Neustadta.

1844 *170 let*

- Rojen Matija Rant, Martinj Vrh, učitelj, sadjar, čebelar, avtor knjige Opis najnavadnejših sadjereji škodljivih mrčesov. Od leta 1905 častni občan Dobrove pri Ljubljani.
- Rojen Janez Košmelj, Železniki, ravnatelj okrožne srednje šole v Postojni.
- Rojen Anton Klemenčič, p. d. Plnadar, Železniki, rezbar, podobar, ljudski umetnik.

1854 *160 let*

- Rojen dr. Anton Koblar, Železniki, teolog, posvečen leta 1878, zgodovinar, politik, arhivar Deželnega muzeja v Ljubljani, pisec zgodovine, ustanovil in urejal je Izvestija Muzejskega društva za Kranjsko, ustanovni član in prvi urednik Tiskovnega društva Kranj, odbornik Slovenske matice, izdajatelj političnega tednika Slovenski list, poslanec v državnem zboru.
- Rojen Josip Grošelj, Selca, rezbar, podobar, restavrator, njegovo delo so kip sv. Janez Nepomuka na mostu v Škofji Loki, stranski oltar sv. Jožefa in misijonski križ v župnijski cerkvi sv. Petra v Selcih, oltar in klopi v pokopališki kapeli v Selcih.
- Rojen Franc Košmelj, Železniki, ustanovitelj Gasilskega društva Železniki.

1864 *150 let*

- Umrl Matej Lotrič, Železniki, rojen leta 1840 v Železnikih, pesnik, duhovnik, urednik lista Lipa. Njegove pesmi so izšle po njegovi zgodnji smrti v zborniku Zlati vek.
- Rojen Franc Demšar, p. d. Čoč, Češnjica, deželni poslanec, poverjen za kmetijstvo, pri vladi Republike Slovenije.

1874 *140 let*

- Sezidana cerkev sv. Antona v Železnikih, temeljni kamen položen leta 1872.
- Rojen Janko Mlakar, Železniki, duhovnik, posvečen leta 1897, pisec potopisov in humorist, avtor pripovedi Kako je trebušnik hodil na Triglav, Iz mojega nahrbtnika, Nevesta iz Amerike ... Soustvarjalec Planiškega vestnika, opisal je skoraj vse slovenske vrhove in nekaj tujih. Spominska plošča na Racovniku.
- Rojen Jakob Benedičič, p. d. Jakopč, Martinj Vrh, rezbar in podobar.
- Rojen Lovro Pintar, Sorica, graditelj ceste v Sorico.

1884 *130 let*

- Rojen Josip Boncelj, Železniki, študiral na tehnični fakulteti v Ljubljani, vodja in reorganizator. Strojno tovarno in livarno v Ljubljani preuredi iz obrtniških delavnic v moderno industrijsko podjetje, docent na tehnični fakulteti v Ljubljani, redni profesor na fakulteti v Zagrebu, ustanovi Zavod za konstrukcijo strojnih delov v Zagrebu in je njen prvi predstojnik.

1894 *120 let*

- Zgrajeno znamenje na Klovžah, Globočnikova kapelica. Postavili so jo bratje Globočnik v spomin na sestro Frančiško, ki naj bi tu padla v vodo, se močno prehladila in kmalu tudi umrla. Kapelico je poslikal Ivan Gosar; ker je slika propadla, jo je zamenjal kip, ki ga je izdelal Josip Grošelj. Po poškodbi tega pa je izdelal še oljno sliko, kasneje pa je bila zamenjana s sliko, ki jo je naslikal slikar Rudolf Ott.
- Rojena Marija Lotrič, p. d. Fajglnova, Železniki, organistka v Železnikih v letih 1913–1961. Njen vnuk je tenorist Janez Lotrič.

1904 *110 let*

- S poukom začnejo v Podlonku.
- Rojen dr. Anton Sonc, Železniki, internist. Medicino je študiral v Ljubljani in Zagrebu. Sekundarij in asistent na Splošni državni bolnišnici v Ljubljani, kot polkovnik vodja Vojne bolnice v Mostarju, od leta 1956 zaposlen v Bolnišnici Petra Držaja v Ljubljani, sotrudenik Zdravstvenega vestnika.

1914 *100 let*

- Pričetek prve svetovne vojne, ki je trajala od 28. julija 1914 do 11. novembra 1918, 16 milijonov mrtvih (10 milijonov vojakov, 6 milijonov civilistov) in 20 milijonov ranjenih. Vojna je odnesla štiri velika cesarstva: nemško, avstrijsko, rusko in turško, posledica nerešenih vprašanj pred prvo svetovno vojno pa je bila tudi druga svetovna vojna.
- Zgrajena hidroelektrarna v Selcih pod vodstvom Gašperja Šturma.
- Rojen Franc Bešter, Selca, častni občan občine Železniki leta 2000. Vodja gledališke skupine, pevskega zbora, pihalnega orkestra, inovator, pionir motorizma, soustanovitelj AMD, izdelal prvi traktor, gasilec. Od vojne dalje je hranil ploščo Janeza Evangelista Kreka, ki je bila leta 1979 na njegovo pobudo ponovno vzidana na kulturni dom v Selcih.
- Umrli dr. Anton Dermota, Gorica, rojen leta 1876 v Železnikih, študiral v Pragi, politik, publicist in pravnik, urednik revije Naši zapiski, glasil Delavski list, Rdeči prapor, Zarja, ustanovitelj in tajnik izobraževalnega društva Akademija. Leta 1912 odpre odvetniško pisarno v Gorici.
- Rojen Franc Dermota, Železniki, komandant 1. partizanske mornarice NOV.

1924 *90 let*

- Sezidan Sokolski dom, kasneje Kulturni dom. Leta 1936 postavljen kinoprojektor. Sokolski prapor in sokol, ki je stal na stehi, sta na ogled v muzeju v Železnikih.

- 1924**
- Rojen prof. dr. Anton Ramovš, Dolenja vas, diplomiral leta 1950 iz geologije in paleontologije, zaposlen na Univerzi v Ljubljani na Geološko-paleontološkem inštitutu, od leta 2003 častni občan Železnikov, čuvár dediščine in zapuščine naših prednikov. Objavil veliko prispevkov, tudi v Železnih nitih.
 - Rojen Radovan Dolenc, Jesenovec, komisar Vojkove brigade NOV, padel leta 1944.
 - Umril Franc Kos, Ljubljana, rojen leta 1853 v Selcih, profesor zgodovine, postavil je temelje zgodovine v Sloveniji, na dunajski univerzi je študiral zgodovino, zemljepis in slavistiko, doktoriral leta 1881. Avtor del Doneski k zgodovini Škofje Loke in njenega okraja in Gradivo za zgodovino Slovencev v srednjem veku od leta 501 do leta 1246.
- 1934** *80 let*
- Umril pl. Albert Levičnik, Ljubljana, rojen leta 1846 v Železnikih, graditelj sodne palače v Ljubljani, predsednik deželnega sodišča, soustanovitelj Društva za otroško varstvo in mladinsko skrbstvo.
- 1944** *70 let*
- Umril Jakob Benedičič, p. d. Jakopč, rojen leta 1874, Martinj Vrh, rezbar in podobar.
- 1954** *60 let*
- Zgrajena in odprta nova koča na Ratitovcu.
 - Zgrajena šola v Davči.
- 1974** *40 let*
- Umril Jožef Šifrar, Bukovica, rojen leta 1939 na Bukovici, član zasedbe Fantje s Praprotna.

Viri:

Arhiv Muzejskega društva Železniki.

Selška dolina v preteklosti in sedanosti. Ur. France Planina. Železniki: Muzejsko društvo v Škofji Loki, pododbor Železniki, 1973.

Anton Globočnik: *Eisnern – Železniki*, zgodovinsko-statistični oris v registrah: kronika. Prev. Jože Dolenc, France Baraga.

Dražgoše: Pan, 1999.

Vida Košmelj: *Železniki skozi čas*. Radovljica: Didakta, 2007.

Zborniki Železne niti, Loški razgledi in ustno izročilo.

Občina Železniki: Častni občani, občinski nagrajenci.

Slovenski biografski leksikon.

Leksikon Gorenjci.